

Handleiding Onderzoeksproject
Geschiedenis: educatie en communicatie
(GKEMV25001)

Graduate School of Teaching
Geesteswetenschappen

Inhoudsopgave

1. Algemeen kader onderzoeksproject Graduate School of Teaching/Geesteswetenschappen	3
1.1 Kader onderzoeksproject Geschiedenis: educatie en communicatie	3
1.2 Doelen.....	3
2. Omvang en opbouw.....	3
3. Begeleiding.....	4
3.1 Begeleiding	4
3.2 Begeleiders zoeken.....	5
4. Processtappen van het onderzoeksproject	5
4.1 Onderzoeksvoorstel opstellen en inleveren	5
4.2 Onderzoeksverslag inleveren.....	5
4.3 Beoordeling	5
5.5 Aanleveren onderzoeksverslag ter archivering/publicatie	6
5. Richtlijnen en regelgeving.....	6
5.1 Generative AI.....	6
Ethische aspecten van GenAI.....	6
Leerdoelen van het scriptietraject.....	6
Principes en voorwaardes GenAI-gebruik tijdens het schrijven van het onderzoeksverslag	7
5.2 Gebruik je participanten voor je onderzoek?.....	8

1. Algemeen kader onderzoeksproject Graduate School of Teaching/Geesteswetenschappen

Het onderzoeksproject is het sluitstuk van je programma. Het is een proeve van onderzoeksbekwaamheid vanuit de vakinhoudelijke discipline met aantoonbare relevantie voor het onderwijs of andere toepassingen in het educatieve domein. Je laat daarmee zien dat je inzicht hebt in de relatie tussen wetenschappelijk vakinhoudelijk onderzoek aan de ene kant en de vakdidactiek en de praktijk van het geschiedenisonderwijs aan de andere kant.

Het onderzoek kan beschrijvend, vergelijkend, evaluerend, verklarend en/of toetsend van aard zijn. Je bent in staat de verzamelde gegevens kwalitatief en/of kwantitatief te analyseren en doet hiervan verslag op academisch niveau. In alle gevallen wordt verlangd dat het onderzoeksverslag wat betreft spelling en grammatica foutloos is, en daarnaast helder geformuleerd en stilistisch adequaat.

1.1 Kader onderzoeksproject Geschiedenis: educatie en communicatie

Het onderzoeksproject is een proeve van onderzoeksbekwaamheid op masterniveau vanuit de vakinhoudelijke discipline Geschiedenis. In het onderzoeksverslag komt zowel de opleiding tot docent geschiedenis in het voortgezet onderwijs als de opleiding tot historicus en historisch onderzoeker naar voren. Het verband tussen onderwijs, geschiedenisonderwijs en historisch onderzoek kan op verschillende manieren vorm krijgen. Je leidt zelfstandig uit literatuur of een praktijksituatie een relevante onderzoeksvraag af die verwantschap vertoont met de historische discipline in relatie tot educatie en communicatie, die je vervolgens op basis van onderzoek beantwoordt. Ook een historisch-vakdidactisch onderwerp behoort tot de mogelijkheden. In ieder geval wordt er in het onderzoeksproject rekenschap gegeven van de voor het thema relevante historiografische traditie

1.2 Doelen

In je onderzoeksverslag geef blijk van de volgende einddoelen:

- kennis van de wetenschappelijke literatuur en historiografische traditie met betrekking tot het onderwerp van het onderzoeksverslag;
- het vermogen om zelfstandig een relevante casus te kiezen en een relevante onderzoeksvraag te formuleren die een verwantschap vertoont met geschiedenis in relatie tot educatie en communicatie, en deze vraag in een met een conclusie afgerond betoog te beantwoorden;
- het vermogen om zelfstandig literatuur en ander bronnenmateriaal te verzamelen en te verwerken;
- het vermogen om zelfstandig onderzoek uit te voeren; het vermogen om op academisch niveau helder en leesbaar te schrijven.

2. Omvang en opbouw

Studenten doen hun onderzoek en schrijven hun onderzoeksvoorstel en onderzoeksverslag in een periode van twee blokken (één semester).

Het onderzoek wordt uitgevoerd op basis van een onderzoeksvraag en methode die zijn goedgekeurd door de eerste en tweede begeleider. Het onderzoeksverslag heeft een maximale omvang van 15.000 woorden, exclusief bijlagen, en moet gericht zijn op geïnteresseerden uit het (voortgezet) onderwijs en/of publiekseducatie en op historici.

Het onderzoek voer je uit op basis van een onderzoeksvoorstel dat is goedgekeurd door de eerste en tweede begeleider. Hou er rekening mee dat het opstellen van een gedegen onderzoeksvoorstel een forse tijdsinvestering vergt (in de praktijk vergelijkbaar met 5 EC (140 uur)). Dat oogt omvangrijk maar is te begrijpen doordat hierbij belangrijke keuzes worden gemaakt en beargumenteerd die onderdeel zijn (qua opzet, inhoud en tekst) van het onderzoeksvoorstel. Het onderzoeksvoorstel rond je af in de eerste maand.

Het onderzoek wordt uitgevoerd op basis van een onderzoeksvraag en methode die zijn goedgekeurd door de eerste en tweede begeleider. Docenten die vanuit het departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis betrokken zijn bij de Graduate School of Teaching kunnen onderzoeksthema's voordragen via een Brightspace-omgeving.

Dit plan omvat tenminste een beknopte omschrijving van:

- Probleemstelling, verantwoording van de probleemstelling, rechtvaardiging van de beoogde praktijkrelevantie
- Historiografisch kader
- Onderzoeksvragen uitgewerkt in hoofd- en deelvragen en eventuele hypotheses
- Plan van aanpak (onderzoeksmethode)
- Opzet (voorlopige hoofdstukindeling)
- Beschikbare bronnen, beschikbare of nog te ontwikkelen materialen en instrumenten
- Tijdplanning
- Voorlopige bibliografie

Een onderzoeksverslag omvat in ieder geval de volgende onderdelen:

- een inleiding met probleemstelling en relevante overige onderzoeksvragen en de relevantie voor de kunst educatieve praktijk
- een theoretisch kader en een beschrijving van de onderzoeksmethode
- een kritische beschrijving van de stand van de academische kennis met betrekking tot het gestelde probleem aan de hand van de meest relevante literatuur en eventueel andere bronnen
- een kritische verantwoording van de gebruikte bronnen alsook van het theoretisch en/of historiografisch kader
- een betoog waarin de probleemstelling wordt uitgewerkt en onderzoeksgegevens worden geanalyseerd en gepresenteerd op een heldere en in verband met de vraagstelling, logische wijze. Geraadpleegde bronnen worden hierbij op academisch correcte wijze via (voet)noten verantwoord.
- een conclusie met een kritische analyse van de onderzoeksresultaten en aanbevelingen voor de onderwijspraktijk, evenals suggesties voor verder onderzoek.
- een bibliografie met geraadpleegde bronnen, eventueel aangevuld met een lijst met afbeeldingen en andere (audio)visuele bronnen
- indien relevant: bijlage(n)

3. Begeleiding

Docenten die vanuit het departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis betrokken zijn bij de Graduate School of Teaching kunnen onderzoeksthema's voordragen via een Brightspace-omgeving. Docenten streven ernaar om studenten te begeleiden in afstudeerkringen/scriptiegroepen, waarin studenten gedurende twee blokken samenwerken en elkaar feedback geven. Bij complexe onderzoeksvragen is het mogelijk dat twee studenten werken aan complementaire deelvragen binnen hetzelfde onderzoeksthema; schriftelijke onderzoeksverslaglegging via het onderzoeksverslag gebeurt echter individueel, waarbij afspraken gemaakt worden over eventuele overlappende onderdelen.

3.1 Begeleiding

Het onderzoeksproject en het schrijven van het daarop gebaseerde onderzoeksverslag wordt begeleid door een eerste begeleider uit een relevant vakgebied.

Ten minste een van beide begeleiders is verbonden aan het (bachelor)programma van de betreffende discipline. Deze begeleider beoordeelt ook het taalniveau van het onderzoeksverslag. De toetsing van het onderzoeksvoorstel en de eindbeoordeling vindt plaats door beide begeleiders.

Beide begeleiders zijn in principe gepromoveerde docenten. Hiervan kan worden afgeweken als een inhoudelijk betere match tussen expert-begeleider en student daartoe aanleiding geeft. Een begeleider beschikt te allen tijde minimaal over een Basiskwalificatie Onderwijs.

De begeleiding wordt door de eerste begeleider verzorgd, waarbij zowel over het onderzoeksvoorstel, de opzet en uitvoering van het onderzoek als de verslaglegging gesproken wordt. De begeleiding bestaat uit minimaal drie begeleidingsgesprekken.

3.2 Begeleiders zoeken

In een vroeg stadium kies je een begeleider die gespecialiseerd is in het onderwerp van jouw onderzoek. Je eerste aanspreekpunt in het vinden van een passende begeleider zijn Saro Lozano Parra of Hanneke Tuithof. Samen met jou gaan zij op zoek naar een beschikbare docent die over de expertise beschikt om jou bij je onderzoek te begeleiden. De tweede begeleider is altijd een vakdidacticus.

In overleg met jou benadert de eerste begeleider een tweede begeleider. De tweede begeleider fungeert gewoonlijk als tweede beoordelaar. Deze begeleider beoordeelt zowel het onderzoeksvoorstel aan het begin van het traject als het definitieve eindproduct, maar is verder niet direct bij de begeleiding betrokken.

Als je geen onderwerp weet, of twijfelt tussen onderwerpen, neem dan (in een vroeg stadium) contact op met je tutor, dan kunnen de (on)mogelijkheden gezamenlijk verkend worden. De specifieke opzet, invulling en planning bespreek je natuurlijk met je eerste begeleider. Het is verstandig dit in een vroeg stadium te doen, zeker als je van plan bent gegevens bij leerlingen te verzamelen.

4. Processtappen van het onderzoeksproject

4.1 Onderzoeksvoorstel opstellen en inleveren

Het opstellen van het *onderzoeksvoorstel* wordt begeleid door de eerste begeleider. Zowel de eerste begeleider als de tweede beoordelaar dienen het onderzoeksvoorstel goed te keuren. De tweede beoordelaar komt vervolgens bij de eindbeoordeling van het *onderzoeksverslag* pas weer in actie. Hiervan kan in onderling overleg worden afgeweken, bij voorbeeld vanwege specifieke expertise van de tweede begeleider.

Is je onderzoeksvoorstel gereed om goedgekeurd te worden? Dan dient het volgende te gebeuren:

1. De goedkeuring dient eerst formeel vastgesteld te worden in het [Beoordelingsformulier onderzoeksvoorstel](#).
2. Vervolgens moet de goedkeuring vastgelegd worden in Osiris Zaak, voordat je verder kan met je onderzoeksproject. Log in bij [Osiris Student](#) > Zaken > plusje rechts onderin > Scriptie en afstuderen > en start de Zaak *GST – Onderzoeksvoorstel en -project*.
3. Je begeleider en tweede beoordelaar stellen in de Zaak vervolgens officieel vast dat je dit voorstel tot een onderzoeksverslag mag uitwerken. Zie verdere instructies in de Zaak.

4.2 Onderzoeksverslag inleveren

Is je onderzoeksverslag klaar om beoordeeld te worden? Dan dient het volgende te gebeuren:

1. Je levert het definitieve verslag in via dezelfde Zaak als waarin je onderzoeksvoorstel is goedgekeurd. Je uploadt je onderzoeksverslag in [Osiris Student](#) > Zaken > Lopende zaken > *GST – Onderzoeksvoorstel en -project*.
2. Vul de gevraagde informatie in en upload je onderzoeksverslag.

De plagiaatcontrole vindt plaats vanuit de Zaak. Verdere instructies vind je in de Zaak.

In de Zaak kun je de voortgang volgen en verschijnen het definitieve beoordelingsformulier en het eindcijfer.

4.3 Beoordeling

De eindbeoordeling komt tot stand door het onafhankelijk van elkaar invullen van het [GST – Beoordelingsformulier onderzoeksproject](#) en de gezamenlijke bespreking door de beide begeleiders. De feedback die wordt opgenomen in het Beoordelingsformulier onderzoeksproject (behorend bij de

eindversie) dient vooral het doel om te voorzien in een inhoudelijke onderbouwing van de beoordeling. De eerste begeleider vult vervolgens een definitief beoordelingsformulier in en uploadt dat in de Zaak *GST – Onderzoeksvoorstel en -project*.

Als er verschil van inzicht blijkt te zijn, kan het duo besluiten een derde beoordelaar te consulteren. Als de voorgestelde becijfering van een onderzoeksverslag- na overleg - meer dan 1,5 punten verschilt, of bij een verschillend oordeel voldoende/onvoldoende, moet een derde beoordelaar, i.c. een ter zake kundige hoogleraar, in de beoordeling worden betrokken.

In de Zaak kun je de voortgang volgen en verschijnen het definitieve beoordelingsformulier en het eindcijfer.

4.4 Aanleveren onderzoeksverslag ter archivering/publicatie

Nadat je onderzoeksverslag is beoordeeld met een voldoende resultaat en de Zaak *GST – Onderzoeksvoorstel en -project* wordt gesloten, wordt automatisch de Zaak *Scriptiearchief* opgestart. Verdere instructies volgen in de Zaak.

Mocht de Zaak niet automatisch starten, stuur dan een mail naar het secretariaat van Educatie GW: SecretariaatEducatie.GW@uu.nl.

5. Richtlijnen en regelgeving

5.1 Gebruik Generatieve AI (GenAI) in het onderzoeksverslag Educatieve Master

De afgelopen tijden zijn er verschillende GenAI-tools op de markt gekomen die gemakkelijk door studenten en leerlingen gebruikt kunnen worden tijdens schrijfopdrachten, zoals een onderzoeksproject, scriptie of profielwerkstuk. Aangezien de studenten van de educatieve master zelf nog een onderzoeksverslag dienen te schrijven, en in de toekomst ook geschreven producten van leerlingen in het voortgezet onderwijs zullen begeleiden, is het van belang dat onze studenten goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden en limitaties van GenAI. Daarnaast dienen onze studenten zich bewust te zijn van de ethische aspecten van het gebruik van GenAI. Op deze manier kunnen de afgestudeerden van onze Educatieve Masters leerlingen in het voortgezet onderwijs beter en bewuster leren omgaan met de uitdagingen op het gebied van specifieke digitale vaardigheden zoals met GenAI.

Voor meer informatie over het beleid van de UU ten aanzien van het gebruik van GenAI: [Studenten - AI-beleid - Universiteit Utrecht](#).

“**Generatieve AI**, zoals ChatGPT, is een vorm van kunstmatige intelligentie die op basis van een tekst van de gebruiker, een *prompt*, een nieuwe tekst genereert die een **plausibel vervolg** is op de *prompt*.” (powerpoint Richtlijn GenAI in onderwijs, GW UU). Sommige software is in staat om op basis van beschikbare informatie op internet en ingevoerde informatie door gebruikers een tekst te schrijven die op het eerste gezicht een goede en inhoudelijk sterke tekst lijkt. Echter, alleen de taalkundige vorm van de informatie wordt gemanipuleerd en de inhoud wordt niet geïnterpreteerd (Bender, 2023). De informatie die op internet beschikbaar is, wordt als voeding gebruikt om een antwoord op de *prompt* te genereren. Deze informatie kan zowel uit openbare bronnen komen, maar ook uit bronnen met auteursrecht of privacyreglementen. De bronnen waarop GenAI zich baseert, zijn niet inzichtelijk of zijn niet-bestaand. Het gevolg daarvan is dat GenAI soms onwaarheden presenteert of een bias/vooordeel over contexten meeneemt in nieuwe output.

Ethische aspecten van GenAI

Het gebruik van GenAI druist daardoor tot op zekere hoogte in tegen de geldende richtlijnen van academisch onderzoek, en dus ook het onderzoeksverslag van studenten. Het gebruik van informatie waarvan de bron niet genoemd kan worden, valt onder plagiaat. Vanuit het principe van academische vorming wordt ervan uitgegaan dat “goed academisch schrijfontwerps studenten leert geen plagiaat toe te passen, alleen goede en literatuur zonder vooroordelen te gebruiken, en op juiste wijze te citeren. Deze criteria maken deel uit van de wetenschappelijke integriteit van academisch schrijven. Het gebruik van GenAI-hulpmiddelen om de *inhoud* van (academische) teksten te creëren past daarom niet bij de academisch vorming van studenten.

Leerdoelen van het scriptietraject

Het gebruik van GenAI-hulpmiddelen heeft invloed op het behalen van de leerdoelen waar je aan werkt tijdens het schrijven van je onderzoeksverslag. Op basis hiervan maken we als docenten keuzes over het gebruik ervan. In lijn met de

algemene richtlijn AI-gebruik binnen GST-cursussen (d.d. 15 januari 2024) en met oog op de leerdoelen van het onderzoekstraject, en de wetenschappelijke integriteit bij het schrijven van (academische) teksten, is het gebruik van GenAI als hulpmiddel alléén toegestaan bij het onderzoeksverslag van de Educatieve Master op de volgende wijzen:

- *Verbeteren van taal en stijl in zelfgeschreven teksten*
- *Brainstormen over [onderwerp, argumentatie, outline]*
- *Structureren van tekst*
- *Informatie vinden over je onderwerp*
- *Samenvatten van literatuur*

Indien je ervoor kiest om GenAI te gebruiken in je onderzoeksverslag, dien je bij het inleveren van je verslag kort te beschrijven hoe en waarom je GenAI hebt ingezet. Dit kan als clause na de bronvermelding en literatuurlijst of als apart logboek. Hierbij geef je ook aan waarom er nog sprake is van eigen werk.

Let op: voor alle andere toepassingen is het gebruik van GenAI dus NIET toegestaan. Indien je twijfelt, overleg met je begeleider.

Principes en voorwaardes GenAI-gebruik tijdens het schrijven van het onderzoeksverslag

De volgende principes en voorwaardes voor het gebruik van GenAI zijn van kracht:

- Het gebruik van GenAI binnen het onderzoekstraject is toegestaan, maar het is altijd een optie om *geen* gebruik te maken van GenAI.
- Jij blijft eindverantwoordelijk voor wat je indient, zowel inhoudelijk als wat betreft taalgebruik/formulering. Wees altijd erg kritisch op de output van GenAI en controleer alles zelf in de literatuur!
- Het is niet toegestaan om materiaal volledig te genereren met GenAI en om het resultaat daarvan te presenteren als eigen werk. Hierbij kun je denken aan het genereren van volledige zinnen/code, alinea's, teksten of figuren. Dit is fraude.
- De output van GenAI is niet te beschouwen als een bron. Hoe de output tot stand is gekomen, weten we immers niet, en we weten ook niet waarop het antwoord is gebaseerd. Het is noch traceerbaar noch reproduceerbaar, en voldoet dus niet aan de wetenschappelijke standaarden.
- Het is te allen tijde verboden om onderzoeksdata of materiaal met copyright te delen met GenAI. Het delen van onderzoeksdata met een GenAI-tool (dus met "derden") druist geheel in tegen de geldende ethische principes van wetenschappelijk onderzoek (o.a. anoniem gebruik van data) en is dus ten strengste verboden. Het laten transcriberen van opnames door GenAI is bijvoorbeeld verboden.
- Indien je ergens in je onderzoekstraject GenAI gebruikt, voeg je een bijlage met logtranscriptie toe aan je verslag. Op deze wijze is het transparant waarvoor en hoe GenAI is gebruikt.

Let op: Gebruik GenAI niet voor 'het minste of geringste' binnen je onderzoekstraject. Zo houden we rekening met de (carbon) footprint van GenAI.

Tip: Het is goed academisch gebruik om tussenversies van producten voor jezelf te bewaren, zodat je de ontstaansgeschiedenis van je werk kunt traceren en onderbouwen.

Wanneer docenten vermoeden dat je GenAI hebt gebruikt voor een onderzoeksverslag, anders dan toegestaan volgens deze cursushandleiding, dan kunnen zij je uitnodigen om je werk, en de ontstaansgeschiedenis daarvan, mondeling toe te lichten. Als de docent vermoedt dat er sprake is van fraude of plagiaat, dan moet de docent daarvan melding maken bij de examencommissie

5.2 Gebruik je participanten voor je onderzoek?

Als je onderzoek doet waarbij je mensen interviewt, vragenlijsten voorlegt of waarbij mensen op een andere manier betrokken worden, dan doe je waarschijnlijk mensgebonden onderzoek. Bekijk dan de [checklist mensgebonden onderzoek](#) en bespreek dit met je begeleider. In de checklist vind je informatie over privacy, ethiek en datamanagement.